

Melekedésről, barátságról

A Biblia Szövetség folyóiratának melléklete

2005. évi I. számhoz

VAN BARÁTOD?

– ezzel a sablonos kérdéssel igyekszem megtörni a csendet. A kisfiú ugyanis csak ül és nem tudom semmivel felkelteni érdeklődését. – *Igen, van* – mondja, de most sem néz rám. – *Miért szereted őt? Miért tartod a barátodnak?* – próbálkozom tovább. – *Azért, mert mindent odaad, amit kérek, és elfelezi velem az ebéd-sütijét, és elmehetek hozzájuk játszani, mert nekik van számítógépük...* – szédülök a váratlan közlékenységtől. Ez lenne a barátság lényege? – fut át az agyamon, majd felismerem: igen, született természetünk szerint így gondolkozunk a barátságról: mi a jó nekem benne, miért hasznos nekem egy kapcsolat? De hát miért éppen a barátság-képünket ne fertőzte volna meg a bűn? Miért éppen emberi kapcsolataink rendszere ne állt volna feje tetejére, hogy az ember így elmagányosodjon és kísérhetőbb, esendőbb legyen?

Van barátod? Nincs barátom – csupa birtokviszony, amelynek a középpontjában én vagyok. Ha van barátom, nekem jó, mert elérhető, finom, szeretetszerű eszközökkel kiszigerelhető.

Ha nincs barátom, akkor roppant szerencsétlennek érzem magam. Meggyőződésem, hogy ez a világ hatalmas veszteséggel él mindaddig, amíg engem nem keres meg, nem fedez fel magának, utánam nem nyúl. A másik alternatíva édesen fájó önsajnálát: én már senkinek sem kellek, nem hiányzom, nem vagyok jó semmire.

Magyarul: ha van barát, ha nincs – az ember önmaga középpontjában rostokol.

Ám Isten ezt nem így tervezte. A barátság Isten ajándéka minden ember számára, ellentétben a házassággal. A barátság univerzális ajándék. Ha valakinek nem jut belőle, semmiképpen nem Isten az oka a magánynak, hanem a velünk született fordított látásmód.

Jó lenne, ha ezentúl nem így fogalmaznánk gondolatban sem: Van-e barátom? –, hanem – talpára állítva a helyzetet – ezt kérdeznénk: Barát vagyok-e én? Érett, alkalmas alany vagyok-e arra, hogy valakinek barátja legyek? Csak ezzel a kérdés-feltevással tudunk kitörni a magunk köré csavarodott gondolkodásból.

Isten gondoskodott arról, hogy példát is mutasson olyan barátságra, amelyet ő tervezett az ember számára. Nem hemzsegnek a példák a Bibliában, de Dávid és Jonátán barátsága kiviláglik és tanulságul szolgál.

Ez a két férfiú igen sok mindenben különbözik egymástól. Nem azonos rangúak: Jonátán királyfi, Dávid pásztorfiú, személyiségtípusuk sem egyezik: Jonátán határozot-

tabb, Dávid elmélyültebb, Jonátán közismert, Dávid az ismeretlenségéből kerül elő. Már is megdölni látszik az a képlet, amely szerint rangbéli, stílusbéli különbségek lehetetlenné teszik a barátság kifejlődését.

Barátságuk egy pillanat műve. „Jonátán lelke összeforrt Dávid lelkével” (1Sám 18,1) Egy ismeretlen eredetű bölcsesség így fogalmaz: „A barátság egy lélek, amely két testben lakozik.” De mi vezetett ideig? Minek a gyümölcse ez a pillanat? Az ige alapján úgy látom, mindketten belső érlelődésen mentek át: fel kellett dolgozniuk „gyerekkori sérüléseiket” és meg kellett találniuk az Urat, aki ezeket a sebeket begyógyítja.

„A barátság, amire gondolok, olyan egymásba illesztés, hogy elmosódnak még a varratok is, amivel összeöltötték.”
– Michel Eyquem de Montaigne

Jonátán családi öröksége királyfi létére sem volt ideális. Csonka család volt Saul családja. Feleségéről egyszer tett említést – nem éppen gyengéd stílusban –, amikor Jonátánt „elfajzott anya fiának” nevezi. Nem volt tehát a háttérben egy ideális anya, aki Saul öt gyermekét gyengéd gondoskodásban részesítette volna. Ezenkívül Saul olyan „apa-képpel”, „férfi-mintával” látta el fiait, amely inkább ártalmukra volt. Egy érzelmeinek kiszolgáltatott, gyenge jellemű, bizonytalan, mások elismerésétől függő, kiüresedett lelkű személyiség uralma család és ország felett: alig kiheverhető, alig feldolgozható csapás.

Lectori salutem! – Üdvözet az olvasónak!

– 2005. évi húsvéti számunk olvasásakor.

Létezik-e igaz barátság férfi és nő között? - tette fel a kérdést egyik neves írónk. A szerinte való választ is megfogalmazta:

Ha igen, akkor miért nem?

Mi tovább kérdezzük: De létezik-e azonos neműek között? Ha igen, akkor miért és milyen tartalommal?

Ezekre és hasonló kérdésekre keressük a választ az ismerkedéstől a barátság elmélyüléséig vagy megszűnéséig.

Legközelebb az **ismerkedésről, jegyességről** írunk majd.

Az olvasónak lapunk forgatásához hasznos időtöltést szeretettel kíván

– a Szerkesztő

Dávid gyermekévei sem voltak példaértékűek. Ő volt a legkisebb és a leglenézettebb fiú Isai családjában. Alig vetették számításba, nem volt helye a családi asztalnál. A rábízott nyáj is csak néhány jószágból állt, ennyire tartották őt a „nagyobbak”.

Természetes jelenség lett volna, ha Jonátán és Dávid felnőttként önsajnálathoz, kisebbségi érzésbe, pszichés rendellenességekbe süllyed. Ma sem botránkozna meg rajtuk senki, mert a gyerekkori sérülések számlájára korlátlanul írható minden felnőttkori viselkedészavar. Ám – és ez legyen bátorítás minden mai „sérültnek” bélyegzett testvér számára (valahol mindannyian azok vagyunk!) – nem kell ennek így maradnia! Nem kell egész életre kihatnia lelki „hozományunknak”. El lehet hagyni, el lehet törpíteni ezek befolyását, de csak egyetlen úton: Isten megismerése, az ő bennünk való növekedése által. Ez a vonás – az Úr tisztelete, szeretete, komolyan vétele – volt az a közös vonás Dávidban és Jonátánban, ami miatt érettek lehettek egy stabil baráti kapcsolatra.

Sérült, zárkózott embereknek annyi dolguk van önmagukkal, hogy nem marad szabad vegyi értékük a barátságra, a mások felé nyitásra. Ha vannak is barátságaik, ezek rövid életűek, mert az írás elején említett „haszonélvezetben” ki is merülnek. Körülfonják barátaikat, szinte fojtogatják őket állandó elvárásaikkal, zsaroló, sértődékeny viselkedésükkel. A még ép ember szinte menekül az ilyen kapcsolatból, mert nem bírja elviselni ezt a nyomást. De – mint említettem és tapasztaltam – nem kell ennek így maradnia. Letehetjük személyiségünket Isten gyógyító és építő kezébe, és felszabadulhatunk saját magunk terhe alól. Immár felállítható a barátság egyik alappillére: nem én használok másokat, hanem odaadom magam értük, és az a döntő, hogy kinek hogyan használhatok? Mert az lesz leginkább képes a jó barátságra, aki megtanult egyedül is megállni. Az nem karót keres, nem utánozni akar, hanem társsá válik.

Dávid és Jonátán közös élménye: helyreállt az önértékelésük. Felismerték, hogy Isten eltervezte, megalkotta őket. Mi ennél is tovább épülhetünk: tudhatjuk, hogy ez az Isten saját Fiát áldozta fel azért, hogy vonzáskörébe kerüljünk, egyre közelebb az ő kielégítő szeretetéhez. Sőt, még azt is tudhatjuk, hogy Jézus saját lelkéből adott nekünk, akit mi Szentlélek néven magunkban hordozunk. Isten gyermekei, Isten munkatársai, Isten társtulajdonosai lehetünk e világon. Kinek lehet még egészségesebb önértékelése a keresztyén emberen kívül? Ha ebben a hitben helyreáll a lelkivilágunk, az énképünk, érettek leszünk a fantáziadús baráti kapcsolatokra.

Melyek a fő jellemzői Dávid és Jonátán barátságának?

– **Elfogadás:** A barátságban összeforrt lelkek nem hasadhatnak el többé, nem lehet egy Istenben gyökerező barátság lelki skizofrénia áldozatává. Bizonyára voltak Dávid és Jonátán között szóváltások, egyenetlenségek, de nem engedték, hogy ezen múljon, ezek miatt elfonnyadjon kapcsolatuk. Mivel mindketten megismerték Isten elfogadó, megbocsátó kegyelmét, nem foszthatták meg ettől egymást sem.

– **Szövetségkötés:** Különös fordulat lenne manapság két baráttól (a szó eredeti értelménél maradván!): közjegyzőhöz fordulni, hogy hivatalosan, tanú előtt kötelezzék

el magukat barátjuk felé. Pedig Dávidék barátság-szövetsége (1Sám 18,3) hasonló komolysággal és valószínűleg áldozat-bemutatással történt. Ettől fogva mindketten biztosak lehettek a másik jóindulata, szeretete, megbízhatósága felől. Ne keressünk közjegyzőt, de az Úr előtt egy életre vállaljuk fel azt, akit barátként kínál nekünk!

– **Nyitottság:** Jonátán saját királyi öltözékét adta Dávidra. Jelzésértékű cselekedet volt ez: élete megnyílt Dávid felé, félretett minden rangbéli különbséget. De még ennél is több és kockázatosabb jelentése van ennek a mozzanatnak, mert Góliát legyőzése után történt mindez. Jonátán már felismerte Isten tervét mindabban a csodában, képességekben, eseményekben, amelyek kísérik Dávidot. Jonátán – az ige szerint minden belső vívódás nélkül – lemond a trónról, ami apja után őt illetné. Világos számára, hogy ez a rang, ez a feladat Dávidnak tétetett el. Miért volt ez kockázatos? A közel-keleti királyok legtöbbször kiirtották elődjük teljes családját, minden utódját. Ennek alapján Jonátán élete is veszélyben forogott, ezért mondta: *„Ha életben maradok, bánj velem az Úr szeretetével...!”* (1Sám 20,14)

– **Hűség:** mindenkinek hallania kell néha, hogy barátját kibeszélik, szájukra veszik rosszindulatú emberek. Jonátánnak nagyon fájt, amikor Dávidot – Saul felbujtására – rágalmazták. Mit tesz ilyenkor egy barát? Ha a könnyebb ellenállás irányába hajlik és nem szól bele, vagy csatlakozik és kiegészítő adatokkal is szolgál, akkor nem nevezendő többé barátunk. Jonátán – bár kényelmesebb lett volna az előkelők mellé állni és nem kihívni apja haragját – mégsem ezt tette. Nemcsak a szövetség, de a szeretet kötelezte arra, hogy védelmébe vegye Dávidot.

– **Teherviselés:** Amikor Dávid életét az összeomlás fenyegeti, Jonátán Istentől kapott bölcsességgel viselkedik. (1Sám 20,1-11). Nem csupán megértéséről, együttérzéséről biztosítja, hanem megmond olyasmis is, ami fáj, de Dávidnak tudnia kell: *„Jobb a nyílt feddés a titkolt szeretetnél. Jó szándékúak a barátától kapott sebek.”* (Péld 27,5). Nem osztozik aggodalmában, de segít abban, hogy helyreálljon Dávid békesége. Mi esne jól ilyenkor az embernek? A barát simogasson a szavaival, ha bánt a világ, segítsen haragudni másokra, mert ketten haragudni dupla öröm. Merünk-e mi Jonátán-típusú barátok lenni? Merünk-e fájdalmat okozni, ha Isten világosan megmutatja nekünk barátunk lelki sötétségének, kétségbeesésének az okát, célját, a kiutat? Elhatároztuk-e, hogy barátunk életében úgy munkálkodunk, hogy élete Isten akarata szerint alakuljon? Mert, ha nem, akkor csak felületes haverkodásról lehet szó két ember közt, de semmiképpen sem barátságról.

*„A barátság az égvilágon semmit nem követel,
kivéve egyvalamit: őszinteséget.
Csak ezt az egyet, de ez nem kevés.”
– Ingmar Bergman*

Ha egy barátság a fentiek szerint működik, a következő lesz a gyümölcs és egyben a jutalom is: Barátunk jobban fog kötődni az Úrhoz, mint hozzánk. Szilárdan gyökerezik

benne, és talán kevésbé lesz szüksége ránk. Érett egyéniséggé válik, és ő is barátta szeretne lenni többek számára is.

Minden földi barátság véget ér egyszer. A kettő közül egyik gyászolni fog, ahogyan Dávid tette Jonátán halálhírére: „Elszorul a szívem, testvérem, Jonátán, oly kedves voltál nekem. Csodásabb volt szereteted a nők szerelménél!” (2Sám 1,25-27) De az a barátság, amelyben mindketten gyökereztek és mindketten benne is maradnak – ha különböző dimenziókban is –, folytatódik: Jézus barátsága

ez. „Titeket azonban barátainak mondalak, mert mindazt, amit hallottam az én Atyámtól, tudotokra adtam.” (Jn 15,12-17)

Reményik Sándor így fogalmazza ezt a titkot:

„Bizony mondom, elmúlik a világ.

És bizony mondom, én megmaradok.

S akkor nem két-két szívet kötök egybe,

De a szívekből koszorút fonok.”

Bálint Józsefné

SOKSZEMKÖZT A BARÁTSÁG

Elképzelése, gondolata a barátságról talán több embernek van, mint barátja. Mi most olyanokat kérdeztünk, akik művelik is a barátságot: Benedek Csilla – BCs –, Csengeriné Kenyeres Rózsa – CsR –, Gyülvézi Beáta – GyB –, Horváth Mária – HM –, Margit István – MI –, Radnai Katalin – RK –, Szabó László – SzL –, Vajai Rózsa – VR –, Weber István – WI –, Zila Péter – ZP –. A kérdező a szerkesztő volt.

* * *

- Szerinted a barátság emberi találmány vagy a teremtettséghez kapcsolható?

ZP: A Biblia nem pszichológiai vagy etikai szakkönyv, nem ad erre ilyen egyértelmű választ, de én mindenképpen magasabb rendűnek tartom a barátságot, mint, hogy pusztán emberi találmány legyen. Annál is inkább, mert a tökéletesen megromlott természetű embertől – kérdéses –, hogy származhat-e igazi barátság?

MI: Semmiképpen nem emberi találmány, viszont a bibliai gyökereket sem lehet egyértelműen beazonosítani. A bibliai példák arra utalnak, hogy a barátságra való hajlandóság "isten ajándék", amitől nem szabad magunkat megfosztanunk...

BCs: Szerintem az ember természetében megtalálható. Már az óvis gyerek úgy jön haza az óvodából, hogy azt sorolgatja, kik az ő barátai. Barátságot parancsra nem lehet kötni.

SzL: Szerintem a teremtéstől Isten ajándéka, még ha nem is olyan szoros kötelékként, mint a házasság.

VR: Nem magányra, hanem társ kapcsolatra teremtünk. A legszorosabb kapcsolatokat a baráti, házastársi kapcsolat és az Istennel való kapcsolat jelenti. Ezek különböző szintű összetartozások, de valamennyi Isten gondolata és ajándéka.

HM: Ha arra gondolok, hogy "minden jó adomány... onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá" (Jak 1,17), akkor a barátságról is azt kell tartanom, hogy több és más az, mint pusztán emberi igyekezet.

RK: Isten ajándéka. Isten önmagát is említi úgy, mint aki barátja az embernek (Jn 15,13), és ő az, aki arra biztat, hogy szerezzünk barátokat a hamis mammonon is.

WI: Az első közösségi kapcsolatot Isten adta az embernek, ezt követően a teremtmények egymással és Istennel alakították ki. A barátság Isten oldaláról agapé – feltétel nélküli elfogadás és a lehető legjobbnak adása, a barátság

az ember oldaláról filia, a feltétellel való adás, a tőle telhető módon. Pl.: Jézus 3-szor kérdez agapéval, Péter 3-szor válaszol filiaival.

CsR: Szerintem teremtettségi gyökerű. Pál, Krisztus törvénye betöltésének nevezi egymás terheinek hordozását (Gal 6,2), Jézus Krisztus pedig az egész törvény betöltése egyik alapjának a felebaráti szeretetet.

GyB: Szerintem teremtettségben gyökerezik. Már a Biblia második lapján arról olvasunk, hogy Isten társas lénynek teremtett minket.

*

- Mi a tartalma és célja?

GyB: A barátság tartalma: beszélgetés, gondolatok megosztása, kicserélése, a másik meghallgatása, bátorítás, segítség nyújtása, közösség egymással... A célja pedig az, hogy egymást gazdagítsuk.

KŐBE VÉSVE...

Két barát ment a sivatagban. Kirándulásuk alkalmával összevesztek, és az egyik barát képen törölte a másikat, aki megsértődött, és anélkül, hogy szólt volna bármit is, beleírta a homokba: „Ma a legjobb barátom lekevert egyet!”

Mentek tovább, egy oázishoz értek, ahol elhatározták, hogy megfürödnek. Az a barát, aki a pofont kapta, fuldoklani kezdett, de a másik kimentette. Magához térve kőbe vészte: „Ma a legjobb barátom megmentette az életemet!”

Az a barát, aki lekevert egyet, majd megmentette társát, megkérdezte:

– Mikor megütöttelek, homokba írtad. Most meg kőbe vésted. Miért?

A másik azt válaszolta:

– Amikor valaki megbánt, azt csak homokba szabad írunk, hogy a megbocsátás szele eltörölje a szavakat. De ha valaki jót tesz velünk, véssük kőbe, hogy senki se törölhesse el.

Tanuld meg sérelmeidet homokba írni, jószerecsédet pedig kőbe véssni!

*

Azt mondják, egy különleges emberrel találkozni, akit tisztelsz, egy pillanat műve. Megszeretni egy nap elég, de az illető elfelejtéséhez már lehet, hogy kevés az élet.

(Forrás: Internet: www.radio.hu)

WI: Tartalma a kapcsolat, amiben a felek valamit bizalmasan megosztanak. Bátorítják, biztatják egymást, és szoros lelki közösséget alkotnak. Célja: Erkölcsei-jellembeli fejlődés. A legjobb átadása: önfeláldozás és az önbecsülés elősegítése.

VR: Tartalmát tekintve lelki és szellemi közösséget jelent. Kölcsönös bizalmon, megbecsülésen, rokonszenven, vonzalmon alapuló viszonyulás a másik félhez, amelynek alaphangja a másik iránti szeretet. Olyan közösség, amelyben megoszthatja gondolatait, sőt a lelki folyamatokba, történésekbe is betekintést enged. Célját ritkán fogalmazzuk meg tudatosan, egyszerűen élvezzük a másik társaságát és azt a bizalmas kommunikációt, ami csak barátok között mehet végbe.

MI: A barátság tartalma, hogy közösen hordozzunk terheket, együtt örülünk és harcoljunk egy közös cél érdekében. Ez egyben célja is, hiszen az együttes munkálkodás, a közös élmények eredménye az, hogy egymást gazdagítjuk, és a barátság Istent is dicsőítheti.

„Élj úgy, hogy ne vegyenek észre ott, ahol vagy,
de nagyon hiányozzál onnan, ahonnan elmész!”
- Victor Hugo

RK: Tartalma és célja: megérteni, szeretni a másikat, erősíteni, figyelmeztetni az Ige mércéje szerint. Isten áldását, szeretetét továbbadni, mivel testben nincs köztünk Jézus, mi vagyunk szeretetének megszemélyesítői a másik ember számára.

CsR: Tartalma: egymás iránti jószándékra szövetkezni ill. kitartóan így viszonyulni egymáshoz. Célja: az ember szövetségre, szeretetkapcsolatra rendeltségét kiábrázolni, azt örömmel megélni.

SzL: Közös célkitűzéseik megvalósítására működnek együtt, kiegészítik egymást a hasonló vagy akár ellentétes adottságaik alapján.

„A barátság után hinni kell, a barátság előtt ítélni.”
- Seneca

ZP: A másik ember mellé szövetségeseiként oda állni, ezzel örömünk és szomorúságunk is közös lesz. S miközben ezt átéltük, életünk értékesebbé, élhetőbbé vált.

HM: A barátság mindig valamilyen közös érdeklődés mentén szerveződik, aminek alapja a kölcsönös tisztelet és őszinteség. Célja, hogy a közös úton – akár érdekeinek háttérbe szorításával is – együtt haladhassunk barátunkkal. Ezzel az őszinte barátság jutalmát is elnyerjük: valami megvalósul az Istentől származó kölcsönös és önzetlen szeretetből.

BCs: A barátság tartalma az, hogy hasonló módon gondolkodnak, éreznek és cselekszenek. Célja az, hogy ne érezzék magukat egyedül a világban, mert a "függetlenség" nem is olyan jó dolog, mint ahogyan azt egyesek hangoztatják.

*

„Csak szeretve tanulunk meg szeretni.” - Doris Murdock

- **Van meghatározható folyamata a barátság kialakulásának?**

MI: Nem feltétlenül, hiszen, ahogy létezhet szerelem első látásra, úgy a barátság is kialakulhat egyik percről a másikra. De léteznek barátságok, amik lassan formálódtak, több fázison mentek keresztül. Még az is lehetséges, hogy ezek a tartósabb kapcsolatok.

„Soha ne ronts el egy bocsánatkérést mentegetődzéssel!”
- Kimberly Johnson

VR: Igazi barátság nem születik egyik napról a másikra. Időt igényel a másik megismerése. Az azonos érdeklődési kör még nem vezet feltétlen mélyebb kapcsolathoz. Ismerkedés, megismerés, rokonszenv, megbecsülés, bizalom, el- és befogadás, belső világunk megnyitása, támogatás, erősítés – megannyi lépcsőfok, amelyek az áldozathozatalra is kész, a másik javát kereső, igazi barátsághoz vezetnek.

SzL: Folyamata: szimpátia, a másik megismerése, közös alap felfedezése, kölcsönös elszántság a barátság ápolására.

CsR: Nem biztos, de szükséges tartozékai vannak a kialakulás folyamatának, pl.: nyitottság, kapcsolatkézség vagy igény, a kölcsönös szimpátiaérzés megjelenése, pozitív érzések vállalása, megmutatása, a jó szándék ill. szeretet cselekedetei...

„Nem ellenséget pusztítok-e el akkor is,
amikor a barátomná teszem?” - Abraham Lincoln

HM: Kezdetben egyikük a másik gondolatvilágára rezdül. Minél inkább együtt tudnak gondolkodni, annál közelebb kerülnek érzelmileg is. Majd "próbáknak" is aláveti társát, hogy megbizonyosodjék a másik szeretetre, barátságra, bizalomra méltó voltáról. Ha kiállta a próbát, akkor már feltétel nélküli a bizalom. A barátság akkor más az egyéb emberi kapcsolatoknál, amikor bepillantást enged a másik életének "kulisszái" mögé is.

GyB: Ahhoz, hogy az ismeretség barátsággá fejlődjön, időre van szükség. Mivel az emberek különbözőek, más a kultúrájuk, beállítottságuk, természetük, ezért időt kell szakítaniuk a megismerésre, elfogadásra – bizonyos helyzetekben ez harcot is jelent. Barátságaim közül azok működnek még ma is, amiket megharcoltunk.

„... minden barátságot a legnagyobb lelkiismeretességgel és becsülettel kell megőriznünk, de különösen azt, amely ellenségeskedés után állt jóakarattal helyre.”
- Hugo Grotius

WI: C. S. Lewis szerint társasági kapcsolatok alakulnak át baráti kapcsolatokká a hasonlóságok felismerése révén. Szerintem, kialakulhat más módon is, amit a következő lépések jól jellemeznek: egyoldalú megbecsülés az egyik részéről, párhuzamosan épülő megbecsülés a másik részéről, válasz a megbecsülésre, viszontválasz, kölcsönös megbecsülés, a baráti kapcsolat ápolása.

BCs: Némelyeket a közösen megoldandó nehéz helyzet "hoz össze", másokat egy jó társasági program. A kialakulás

„Ne tépd el a barátság fonalát, mert ha összekötözöd,
görccs marad rajta.” - közmondás

folyamán próbákat él át a barátság, és ekkor derül ki, hogy valódi vagy felszínes a kapcsolatuk.

RK: Talán rövidebb-hosszabb ideig együtt dolgoznak, vagy azonos közösségbe járnak, közös a szolgálatuk. Ez alatt megismeri a másik érdeklődési körét, másokhoz való viszonyulását, hitelességét...

ZP: Nem vagyok a barátság területén szakember, de úgy gondolom, hogy nincsenek sémák, vagy kaptafák. Mindenképpen része a barátság kialakulásának az őszinte, kölcsönös megnyílás.

*

- **Jelzéssel bírhat az ember számára, ha hosszabb ideje nincs barátja?**

VR: Mindenképpen negatív jelenség, és sokféle oka lehet. Szakemberek által alátámasztott jelenség, hogy a kapcsolatteremtés hiányának gyökerei olykor a gyermekkorba nyúlnak vissza. Az otthonról hozott rossz modell képe, vagy a szülő- gyermek kapcsolat okozta sérülések leküzdése gyakran végigkíséri az életet. Elszigeteltséghez vezethet a túlzott, vagy éppen a hiányos önértékelés is.

HM: A barátságnak különböző fokozatai lehetségesek a felszínes "haverságtól" egészen a legbizalmasabb barátságig. Szinte elképzelhetetlen, hogy valakinek semmilyen barátja se legyen. Azt feltételezi, hogy emberi kapcsolatai sincsenek. Ez pedig komoly bajt jelez.

„Semmi jó dolog nem kellemes, ha nincs benne társunk.”
- Seneca

BCs: Egészen biztos, hogy jelzés értéke van. Mivel én fontosnak tartom az egészséges baráti kapcsolatokat, ezért úgy látom, hogy a "magányos" ember valami miatt képtelen a barátság építésére és fenntartására. Ez lehet nagyfokú én-központúság, erős kritikai érzék, túlérzékenység, őszinteségre való képtelenség, magaféltés stb.

MI: Természetesen, hisz az ember társas lény. Szüksége van nemcsak egy hozzá illő társra, hanem egy megbízható barátira is. Különösen, ha a társ nem adatik meg neki. Az, hogy melyek a "barátságatalanságnak" az okai, viszont egy más kérdés!

CsR: Igen, bár vannak a magányosságra alkatilag hajlamosabb emberek. A felebaráti szeretetből élő hívó ember azonban nehezen képzelhető jó, szeretetteljes emberi kapcsolatok, barátságok nélkül.

WI: Igen, feltétlenül jelzésértékű, de nem vonható le belőle azonnal következtetés az okokra vonatkozóan, legalábbis csak körültekintően tehetjük meg azt.

GyB: Igen, jelzés értékű, és meg kell vizsgálnia, hogy mi annak az oka. Talán önmaga előtérbe helyezése, vagy vágyai, céljai, problémái tették feleslegessé a másikat. Esetleg összeférhetetlenségével mart el mindenkit maga mellől.

RK: Igen. Figyelmeztetés, jelzés kell, hogy legyen, ami talán azt mutatja, hogy nem fogadja el a másik segítségét vagy sértődékeny, zárkózott.

SzL: Igen, van jelentősége, mert vagy zárkózott, vagy nem tud kommunikálni, de belső ürességet is takarhat, esetleg a barátsághoz nincs megfelelő személy a közepében.

*

- **Különböző érdekek is mozgathatják két ember kapcsolatát. Mitől válik ez barátsággá?**

BCs: Ha jól értem a kérdést, akkor két egymástól merőben különböző ember barátságáról van szó? Ilyennel én csak az Isten népe között találkoztam, ahol különböző műveltségű, érdeklődési körű emberek – egymást tisztelve és elfogadva – beszélnek meg komoly dolgokat, és jön létre közöttük barátság, ami már több is a barátságnál.

HM: Érdekkapcsolatból csak akkor válhat barátság, ha az érdek azonos irányba mozgatja a feleket. Amíg ez nem valósul meg, addig csak szövetségesekről

beszélhetünk, de barátokról nem. Számomra az a barátság, ha valakit már nem kívülállóként szemlélek, hanem "belülről", akinek az érdekei ugyanolyan súllyal esnek latba, mint az enyéim; fájdalom és öröme engem is hasonló érzelmekkel tölt el.

CsR: Átalakulhat, ha őszintén képesek vagyunk gyakorolni a másinak önmagunknál különbnek tartását.

MI: Ma nyilvánvalóan "divatosabbak" az ún. érdekbarátságok, az olyan kötődések, amelyek egy-egy cél érdekében kötődnek. Ezek leginkább tartalmatlanok, gyakran önös érdekek húzódnak meg mögöttük, s az elért cél érdekében könnyen áldozatul esnek az emberi egoizmus oltárán. Egy kapcsolat akkor lesz igazán barátsággá, ha a nehéz körülmények között is fennmarad, sőt éppen ezek a próbák teszik azt "acélosabbá".

„Szeretnél bepillantani az ember szívébe?
Hallgasd, ahogyan felebarátjáról beszél!” - Vianney János

RK: Barátsággá válik az érdekkapcsolat, ha elfogad olyanak, amilyenek vagyok. Nem megváltoztatni akar, hanem megérteni, segíteni.

VR: Tudatosan, vagy öntudatlanul gyakran húzódik meg a kapcsolatok hátterében – mintegy mozgatórugóként – bizonyos cél elérésének a szándéka. Az érdek által motivált kapcsolattartástól az önzetlen, olykor bizonyos értelemben önfeláldozó barátságig hosszú út vezet, de mindenesetre éles határvonal húzódik közöttük.

ZP: A közeledést motiválhatja üzleti érdek, a másik barátságával dicsekvés vágya, ha az különleges pozíciót tölt be. Az ilyen embereket talán az önértékelési zavar gyötri, amiből nehezen képzelhető el barátság.

WI: Háromféle barátság is létezik: a szórakozásra, közös tevékenység örömeire szerveződő, valamint a hasznosságot szem előtt tartó, ahol a felek (üzlet- vagy munkatársak) kölcsönös előnyökre tesznek szert. Az igazi barátság azon-

ban nem az öröme (szórakozásra) és nem is a haszonra (előny) épül, hanem a jellemre.

*

- **A kapcsolat idővel változhat? Ha igen, akkor milyen irányban?**

HM: A barátság valóságát éppen az idő próbálja meg. Már az ókorban is azt tartották, hogy "sok véka sót kell együtt megenni ahhoz, hogy a barátság betöltse hivatását" (Cicero). Ez a kapcsolat akkor állta ki az idő próbáját, amikor már nem csak érenyeiert, hanem hibáival együtt is szeretni tudom barátomat.

BCs: Különösen a fiatal korban kezdődött, hosszantartó barátságban állhatnak be változások. Ha igazi barátság volt közöttük, akkor ez a megváltozott helyzet semmiképpen sem válik haraggá, gyűlöletté: nem szidják vagy beszél ki egymást.

„Egy kedves emberünket szerethetjük emberi szeretettel is; de ellenségünket csakis isteni szeretettel szerethetjük.”
- Lev Tolsztoj: Háború és béke

RK: Életünk folyamán változnak a barátságaink is. Például a külső körülmények változása miatt térben eltávolodhat két barát, de mint kapocs, a szeretet megmaradhat akkor is.

WI: A kapcsolat az idő előrehaladtával fejlődhet, vagy elhalhat, de megmaradhat a világi, vagy érdek viszony szintjén is, illetve önzésbe fulladhat, vagy saját érdekek kerülhetnek előtérbe. Persze az is megtörténhet, hogy igazi, szoros, lelki barátsággá alakul, amit a nagylelkűség irányít.

ZP: A változás lehet elhidegülés, de mélyülhet is a kapcsolat.

SzL: Ha változik, akkor meglazulhat, vagy törés állhat be, esetleg csalódás vagy módosult célok miatt.

CsR: Eltávolodás következhet be az életkörülmények átalakulása miatt – a jó szándék szövetségének fennmaradásával. Elhidegülés áll be a kapcsolat megsérülésével, pl.: csalódás, bántás, félreértés stb. miatt.

MI: A népi mondás szerint "kettőn áll a vásár". Tehát a barátsághoz is legalább két ember szükséges, éppen ezért valamennyi fél felelős azért, hogy ez a kapcsolat működjön. A jó barátságot – különösen a hívő embereket – azonban sok minden kikezdheti. Ezt a "ziccert" az Ördög sem hagyja ki, ezért ápolni kell. Ha az utóbbi történik, akkor elmélyülhet.

VR: Mindkét irányba történhet változás. Elmélyülhet, de felszínessé is válhat. Bár az igazi, próbákat is kiállt kapcsolat nem szűnik meg.

*

- **Korhoz kötött inkább a barátság, vagy attól független?**

CsR: Nagyon éhes, alakuló személyiségünknek gyermek- és fiatal korban intenzívebb igénye van mások pozitív visszajelzéseire, a barátságokra – de ezek megléte kortól függetlenül fontos, a teljes élet feltétele.

WI: Valószínűleg a gyermek és kamaszkor elképzelhetetlen lenne barátságok nélkül. Viszont a családalapítás, a gyermeknevelés, a felnőtté válás ezekből a barátságokból sokat elköptat, esetleg újakat hoz helyükbe. Mostani, posztmodern korunkban pedig sokszor teljesen kiszorítja az önzés (az önszeretet, a gög), sajnos, még keresztyén közösségekben is.

ZP: Ha életkorra gondolsz, akkor egyértelműen azt kell mondanom, hogy a barátság nem korhoz kötött. Néhány ismerősöm 80. évük közelében is nagyon intenzív barátságot ápol. De olyat is el tudok képzelni, hogy eltérő korosztályúak között alakul ki barátság.

VR: Fiatalon könnyebb barátkozni, de a felnőttként kötött barátság mélyebb tartalommal bír.

RK: Nem meghatározó a kor.

MI: Régebben talán tartalmasabb barátságok köttetnek, az emberi kapcsolatok is tartalmasabbak voltak. A barátságok általában ifjúkorban kezdődnek, s az idők folyamán "érlelődnek". De nem elképzelhetetlen, hogy egy később kötött barátság is tartós marad.

SzL: Az igazi barátság érettebb felnőttkort igényel.

BCs: A barátság az óvodásától az öreg korig egyformán fontos, legfeljebb a minősége változik. Az óvodásoké játszótársi barátság, a nagyobbaké haverság, cimboraság. Nem minden barátság, amit annak neveznek.

GyB: Szerintem független a kortól. Mindig akadnak problémák, örömök, fontos vagy kevésbé fontos dolgok, amiket nem tud az ember egyedül hordozni. Szükségünk van egymásra.

HM: Azt mondják, hogy igaz barátokat az ember ifjúkorában szerezhet, mert később mindent az érdekek mozgatnak. Remélem, hogy nem ennyire racionális elvű és elszomorító a barátság helyzete. De az ember nyitottsága, időbeosztása, kapcsolatai miatt mégis huszonéves koráig tűnik a legalkalmasabbnak a mélyebb barátságok kialakítására. Ezek a kapcsolatok azután élete végéig elkísérhetik.

*

- **Mi az ellensége két ember barátságának?**

RK: A túl gyakori vagy ritka találkozás.

HM: A barátság ellenségeként emlegetik a harmadik barát megjelenését, vagy bármelyikük házasságát. Én azonban azt gondolom, hogy ezek nem vetnek véget egy érett kapcsolatnak, legfeljebb annak korábbi formáját átalakítják. A barátságnak egyetlen igazi ellenségét ismerem, a bizalmatlanságot.

Jézus mondta:

ÉN VAGYOK AZ ÉLET KENYERE

– és nem fűszer, amely ízesíti ételeiteket!

ÉN VAGYOK A VILÁG VILÁGOSSÁGA

– és nem felvillanó fény az éjszakában!

ÉN VAGYOK AZ AJTÓ

– és nem ablak, amelyen csak benézni lehet az újvilágba!

ÉN VAGYOK A JÓPÁSZTOR

– nem pedig szolga, aki szűk akolba tereli a nyáját!

ÉN VAGYOK A FÖLTÁMADÁS

– és nem vigasztaló, aki csak enyhíti a halált!

ÉN VAGYOK AZ ÚT

– és nem hátsó feljárt, amelyen rejtőzködve járnak!

ÉN VAGYOK AZ IGAZSÁG

– s nem olyan bölcs, aki kérkedik tudásával!

ÉN VAGYOK AZ ÉLET

– és nem orvos, aki gyógyszereket ír fel a betegségekre!

ÉN VAGYOK A SZÓLÓTÓ

– nem pedig karó, amelyhez a szőlővesszőket kikötözik!

Walter Rupp (Forrás: Internet: www.plebania.net)

SzL: A titoktartás megszegése, őszintétlenség, eltérő igény a kapcsolattartásra – ezek bizalmatlansághoz vezetnek.

GyB: Legnagyobb ellensége a barátságnak önmagunk szeretete és a bizalmatlanság.

WI: Az emberek barátságának sokféle ellensége lehet. Csak felsorolásszerűen néhányat: van, amikor a barátság akadálya Isten védő akarata (Ezsd 9,12; 2Móz 32,27; 5Móz 13,6-8), a különműködés és általában a bűn.

CsR: Ellenség az irigység, gyanakvás, hazugság, hiúság, a szeretet gyakorlásának vagy kimutatásának hiányossága, az érdektelenség.

ZP: A nyíltság és az őszinteség elmaradása, hiánya.

BCs: Ha egyik nem tartja tiszteletben a másik szabadságát, ha zsarolják egymást, illetve az őszinteség hiánya és a bizalomvesztés.

VR: A bizalmatlanság. De nehezíti a kapcsolat ápolását az is, ha földrajzilag távol kerültek egymástól, illetve ha családi kötöttségek, vagy más elfoglaltság miatt nem jut elég idő a baráti kapcsolatra.

MI: Az ellenség többféle lehet, kezdve a földrajzi távolságtól egészen a bizalom elvesztéséig. De probléma az őszinteség hiánya, a kommunikációs zavar, a tisztázatlan félreértés is. Ezek kiküszöbölésére olykor érdemes "lelki ráksűrítést" tartani, még mielőtt a "kór" elhatalmasodna. Annyi bizonyos: az igazi barátságnak lehet ellensége, de az diadalt nem arathat fölötte!

*„Egy kapcsolat igazi próbája,
hogy bár nem értünk egyet,
mégsem eresztjük el egymás kezét.”
- Alexandra Penney*

MOZDÍTHATÓ EMBEREK

Korunkban egyre többen érzik magányosnak magukat. Hiába szélesebb a mai ember mozgásteret, vagy a telekommunikáció által nyújtott, szinte korlátlan lehetőség, egyre kevesebb azok száma, akik időt, figyelmet szánnak embertársukra. Sokan szenvednek az elszigeteltségtől, idősebb és fiatal, vidéken vagy forgalmas városban lakó egyaránt lehet magányos. Isten megváltott gyermekeit az Ige arra tanítja, hogy életük nem telhet önző módon, csak önmagukra és a számukra fontos emberekre figyelve: "Közülünk senki sem él önmagának..." (Rm 14,7).

Életük akkor válik gyümölcsözővé, emberi kapcsolataik akkor kerülnek helyükre, ha a fenti lelkülettel önmagukat mindenestől az Úr rendelkezésére bocsátják, és készek arra, hogy ott használja őket, ahol akarja. Ez azt jelenti, hogy nem csak azokkal barátságosak, akik feltétlenül szimpatikusak számukra, hanem bárkivel, akit az Úr útjukba hoz. Hallottam egy fiatalemberről, aki szakítani készült a lánnyal, akivel együtt járt. A találkozóról, amit egy téren beszéltek meg, a lány sokat késett. A fiú Isten elkötelezett gyermeke volt, a várakozási idő alatt szóba elegyedett egy idősebb asszonnyal; a beszélgetés jól alakult, bizonyosságot tehetett neki. Ez olyan örömmel töltötte el, hogy mire a lány megérkezett, már elvetette a szakítás gondolatát, majd később össze is házasodtak.

Ez talán arra is jó példa, hogy ha készek vagyunk arra, hogy Isten bárki felé használjon bennünket, akkor legtöbb esetben nekünk kell kezdeményezni azt. Szomorú látvány, amikor hívő fiatalok olyan jól érzik magukat egyedül is, és nem veszik a fáradságot mások megszólítására. Nem teszik meg mások felé ezt az udvariassági gesztust. De sokszor talán nem is a készség hiányzik, csak nem mindig könnyű megtalálni azt a módot, ahogyan kezdeményezni lehet. Pedig nem is olyan bonyolult dolog ez. A legtöbbször elég ehhez egy barátságos, biztató tekintet, a felajánlott segítség, vagy néhány hétköznapi kérdés, pl.: "Hogy vagy?", "Most vagy itt először?" - vagy ehhez hasonlók. Talán restellnek ilyen banális kérdést feltenni, pedig, ha a szándék őszinte, akkor a legtöbb esetben mindenkinek

jólesik az ilyen közeledés, és az egyszerű formulákon keresztül is könnyen elindulhat a beszélgetés, az ismerkedés, a kapcsolatfelvétel.

Szükséges, hogy mindez ne gépies legyen, hanem mögötte valódi érdeklődés álljon. Egy ifjúsági csendeshét végén az egyik vezető tőlem csak annyit kérdezett: "Innen hova utazol?" - mégis Isten ezt használta fel arra, hogy megállítson egy nagyon félrevívó úton. A kérdésből komoly beszélgetés lett, amiből világossá vált, hogy nem szabad eredeti céloim szerint tovább utaznom.

Fontos az is, hogy előítéleteket félretéve tudjunk barátkozni. Erre sokszor önmagunk miatt is szükség van. Ehhez kapcsolódó emlékezetes élményem az, amikor egy addig számomra idegen város gyülekezetében az egyik lány kedvesen barátkozni kezdett velem. Önmagamtól talán nem őt választottam volna, de elfogadtam a helyzetet. Meghívott, hogy töltsék el vele egy napot a munkahelyén - ami egyébként olyan volt, ahova magamtól nem vágyakoztam volna. Mégis életre szóló tanulság és meghatározó jó élmény maradt, amikor láthattam Istennek ezt a gyermekét elégedetten, békességgel - sőt -, örömmel szolgálni a nagyon lehangoló és nehéz munkahelyen.

Az Úr sok ajándékot készít számunkra másokon keresztül, és számtalan ember életében szeretne áldásul használni bennünket. Csak fel kell ismernünk, és el kell fogadnunk azokat a helyzeteket, amiket készít. Ne bújunk el a féltékenység árca mögé, "mert nem félelemnek (féltékenységnek) lelkét adta nekünk az Isten, hanem erőnek, szeretetnek és józanságnak lelkét"! 2Tim 1,7

Legyünk mi azok, akik azt a kicsi első lépést megteszik mások felé!

Dr. Mikolicz Gyuláné

*„Életünknek talán legfontosabb utazása,
amikor elébe megyünk a másiknak.”
- Henry Boye*

HADD SZÓLJON AZ ORGONA!

„Sőt inkább, amelyeket a test legerőtlenebb tagjainak tartunk, azoknak nagyobb tisztességet tulajdonítunk...” 1Kor 12,22

Sok évvel ezelőtt, amikor még csak kézi fújtatású orgonák voltak, egy híres orgonaművész népes hallgatóság előtt játszott. A lelkes közönség valamennyi darabot óriási tapsviharral jutalmazott. A műsor végéhez közeledve a művész felállt és így szólt: „Végül pedig eljárt-szom mai műsorom utolsó számát...” - majd bekonferálta a mű szerzőjét és címét. Visszaült helyére, beállította a regisztereket, ujjait a klaviatúrára helyezte, lábát a pedálra, majd hatalmas lendülettel megszólaltatta az első akkordot. Az orgona azonban néma maradt. A csendben pedig, az orgona háta mögül megszólalt egy hang: „Mondja inkább azt, hogy eljártsszuk...!”

*

Isten munkamezején bőven van lehetőségünk tőle kapott adottságaink kamatoztatására. Azonban nagyon romboló lehet, ha valaki „önálló mutatványokat” akar bemutatni, és megfélelkezik arról, mennyire fontos mindaz, amit mások tesznek sikere előmozdításáért. Egy-egy látványos eredmény – de minden jól elvégzett munka mögött is – láthatatlanul, a háttérben, mindig ott vannak az anyák, az apák, a barátok, a házastárs vagy a gyerekek, akik imádsággal, áldozattal járultak a sikerhez. Ha ezt felismerve, hálásak vagyunk azoknak, akik segítenek bennünket, és ezt őszinte szavakkal vagy tettekkel ki is fejezzük feléjük, „az orgona tovább fog szólni”.

A saját eredményeinkre való kacsingatás helyett vegyük észre azt, amit mások tesznek! Hihetetlen, mennyi mindent el lehet végezni akkor, ha nem az a fontos, hogy ki kapja az elismerést!

APRÁNKÉNT!

Még nem jártam iskolába, amikor érdeklődni kezdtem az olvasás iránt. Édesanyám kezembe adta régi olvasókönyvét, amit gyerekkorából őrzött. Ebből az egyik történet különösen a szívemhez nőtt, ám még nem sejtettem, hogy későbbi éveimre is hatással lesz.

Egy kisfiúról szólt, akinek volt egy kis lapátja. Amikor egyik télen nagyon sok hó hullott, akkor kiment a házuk elé és megpróbált lapátjával a bejárati ajtótol utat vágni. Egy járókelő megállt és álmélkodva figyelte igyekezetét. Majd megszólalt: "Kisfiam, hogy gondolod, hogy ilyen aprócska létedre megbirkózol ekkora feladattal?" A gyermek munkáját megszakítva komolyan válaszolt: "Úgy, hogy apránként!" - majd folytatta a lapátolást.

Isten ezt a történetet idézte fel bennem, amikor lábadoztam egy összeomlás után. Emlékszem, hogy "felnőtt" énem miként próbálta gúnyolni a bennem lévő gyenge "gyermek" bizakodását: "Miért gondolod azt, hogy valaki, aki annyira alkalmatlan, mint te, megbirkózik az előtte tornyosuló hatalmas hegygel"? Válaszul a régi kisfiú mondata szólt meg bennem: "Úgy, hogy apránként!" - és az Úrra támaszkodva kikecmeregtem a mélységből. Ám azon az úton, hogy egyik parányi győzelem követte a másikat.

* * *

„Az ember gyakran gyűlöli azokat, akikhez hasonlít.

Van valami az ellenségünkben magunkból, és nem egyszer ez az oka ellenséges érzületünknek.” - Pápiri

Két zsebkendő

A kis óvoda minden reggel két zsebkendőt vitt magával.

Az óvónő megkérdezte, hogy miért teszi:

– Az egyiket azért viszem, mert abba fújom ki az orromat. A másikat pedig azért, hogy felszárítsam vele a síró társaim könnyét. – Van nálad két zsebkendő?

* * *

MYRA B. WELCH: A MESTER ÉRINTÉSE

Ütött–kopott volt, s az árverező
Úgy hitte, fáradni kár.
Mégis kezébe vette a vén hegedűt,
S mosolyogva mutatta fel.
– Hölgyeim és uraim, figyelmet kérek!
Lássuk, a licitálást ki kezdi?
Egy dollár, ott hátul, kettő, igen!
Csak kettő? Ki ad hármat?
Három dollár először, és másodszor is...
Már koppant volna a kalapács, de mégsem,
A terem végéből ősz hajú férfi
Lépett közelebb, s felemelte a vonót;
Letörölte a port az ódon hangszerről,
Felhangolta a megereszkedett húrokat.
Tiszta és édes dallam kelt szárnyra,
Akár egy égi angyal éneke.

Elhallgatott a muzsika, s az árverező
Furcsán fojtott hangon szólt:
– Ki ad többet a régi hegedűért?
Felmutatta a hangszert és a vonót.
– Ezer dollár, ki ad érte kettőt?
Kétezer dollár! Ki ad hármat?
Hármezer először, hármezer másodszor,
Hármezer harmadszor!
Tapsolt a terem, de valaki bekiabált:
– Nem értem, mitől ez a hirtelen
Értéknövekedés? Nem váratott magára a válasz:
– A mester érintésétől.

Sok emberélet, akár a lehangolt húr,
Ütött–kopott, vétkektől szennyes,
Megkaphatja bárki olcsón,
Bizony, mint az avított hegedűt.
Egy tál lencse, pohár bor,
Perdül a kocka – és sodródik tovább.
Az ára szinte semmi, s kis híján
Koppán már a kalapács.
Ám jó a mester, s a tudatlan tömeg
Nem érti, mitől a hirtelen változás,
Ami a lélek értékét megezerszerézi.
Pedig egyszerű: a mester érintésétől.